

Asian käsittelyn viipyminen tietosuojavaltuutetun toimistossa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerinvirastoon 18.3.2024 lähettämässään kantelussa arvostellut asiansa pitkää käsittelyaikaa tietosuojavaltuutetun toimistossa. Hän oli 29.1.2020 lähettänyt tietosuojavaltuutetun toimistoon kysymyksen omien tietojensa tarkastusoikeudesta, mutta ei ollut kante-
lun tekemisajankohtaan mennessä saanut asiassa vastausta tai ratkaisua.

SELVITYS

Tietosuojavaltuutetun toimisto on 7.8.2024 antanut siltä pyytämäni selvityksen ja toimittanut vielä 8.1.2025 tiedoksi apulaistietosuojavaltuutetun kantelijan asiassa antaman päätöksen.

VASTINE

Kantelija ei ole käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta vastineen antamiseen hankitusta selvityk-
sestä.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asian-
mukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai
muussa viranomaisessa.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen ([HE 72/2002 vp](#)) perustelujen mukaan (s. 57) palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät sitä, että asiointi tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäen. Perustelujen mukaan (s. 73) hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Asian käsittelyn vaatimaan aikaan saattavat mainitun hallituksen esityksen perustelujen mukaan (s. 75) vaikuttaa asian erityislaatu ja sen merkitys asianosaisen oikeusaseman kannalta. Toisinaan asia saattaa olla senlaatuinen, että ratkaisun tekemiseksi joudutaan hankkimaan laaja-alaisia selvityksiä sekä arvioimaan niiden merkitystä asian lopputuloksen kannalta eri näkökulmista. Vaikka käsittelyaika tällöin saattaakin pitkittyä, sitä ei voida pitää säännöksessä tarkoitettuna aiheettomana viivästymisenä.

Asiasta saatu selvitys

Tietosuojavaltuutetun toimiston selvityksen mukaan se oli 29.1.2020 vastaanottanut kantelijan omien tietojen tarkastusoikeutta koskeneen kysymyksen. Se oli edelleen 8.5.2020 saanut kantelijan pyynnön tarkastaa häntä koskevien tietojen laillisuuden ja oikeellisuuden Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain mukaisessa selvitystietojärjestelmässä, koska Verohallinto oli kieltäytynyt pyynnöstä saada ne tarkastaa.

Asia oli vuosina 2021-2024 ollut useiden esittelijöiden käsiteltävänä. Asian neljäs esittelijä oli keväällä 2024 ollut yhteydessä kantelijaan ja tiedustellut, oliko asia edelleen ajankohtainen, sekä pahoitellut pitkittynyttä käsittelyaikaa. Kantelijan ilmoitettua asian olevan edelleen ajankohtainen oli Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksiköltä pyydetty selvitystä, joka oli saatu toukokuussa 2024. Asia on ratkaistu 27.12.2024.

Selvityksen mukaan asiaan liittyi vaikea oikeudellinen kysymys. Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö oli arvioinut, että asiassa on kysymys ennakkotapauksesta, jonka arvioimi-

nen on edellyttänyt selvityksikön ja sen asiakasviranomaisten yhteisen näkemyksen selvittämistä. Asian käsittelyvuoroon pääsemiseen on selvityksen mukaan valitettavalla tavalla vaikuttanut se, että asioiden käsittely tietosuojavaltuutetun toimiston finanssisektorin toimialalla on ollut hyvin ruuhkautunut.

Arviointi

Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti todettu, että viranomaisen tulee huolehtia tehtävien asianmukaisesta hoitamisesta myös niissä tilanteissa, kun resurssit ovat niukat, organisaatiossa tapahtuu muutoksia tai henkilöstövaihdoksia taikka asioiden käsittely jostain muusta syystä ruuhkaantuu. Vetoaminen yleisiin resurssien niukkuuteen liittyviin syihin ei oikeuta poikkeamaan laissa säädetystä viivytyksetöntä käsittelyä koskevasta vaatimuksesta.

Kantelussa tarkoitettu asia on tullut vireille alkuvuodesta 2020 ja ratkaistu vuoden 2024 lopussa. Asia on ollut tietosuojavaltuutetun toimiston käsiteltävänä lähes viisi vuotta. Tietosuojavaltuutetun toimisto on perustellut asian pitkää käsittelyaikaa toimiston ruuhkautuneella työtilanteella sekä sillä, että asiaan on liittynyt vaikea oikeudellinen kysymys. Ensimmäiset varsinaiset käsittelytoimet asialle oli selvityksen mukaan kuitenkin aloitettu vasta vuonna 2024.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole kyennyt oikeudellisesti hyväksyttävällä tavalla selittämään asian huomattavan pitkää käsittelyaikaa. Arvioni mukaan se ei ole asiassa esiin tulleen perusteella järjestänyt asian käsittelyä hallintolain mukaisesti siten, että hallinnossa asioiva saisi asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voisi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Johtopäätös ja toimenpide

Kantelussa tarkoitetun asian käsittely tietosuojavaltuutetun toimistossa on arvioni mukaan perustuslain ja hallintolain vastaisesti aiheettomasti viivästynyt. Asian lähes viiden vuoden käsittelyaika on asian vireillepanijana olleen kantelijan kannalta kohtuuttoman pitkä.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aihetta syytteen nostamiseen. Huomautus voidaan antaa myös viranomaiselle tai muulle yhteisölle.

Annan tietosuojavaltuutetun toimistolle asian käsittelyn aiheettomasta viipymisestä mainitussa lainkohdassa tarkoitetun huomautuksen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama